

ROZPORZĄDZENIA WŁADZ.

1.

Rozporządzenie Wydziału Apropowizacyjnego Komisji Rządzącej z dnia 18. lutego 1919 o wprowadzeniu wolnego obrotu pewnymi artykułami na obszarze działalności Komisji Rządzącej.

Zniesiono następujące rozporządzenia byłego rządu austriackiego, a mianowicie:

z dnia 7. lipca 1918 Nr. 252 o dziczyźnie.

„ „ 14. września 1917 Nr. 378 o dzikich kasztanach i żołądźci.

„ „ 11. grudnia 1917 Nr. 485 o włóknach torfowych.

„ „ 31. października 1917 Nr. 430 o drzewie.;

„ „ 16. czerwca 1916 Nr. 184 o żywicy.

„ „ 3. czerwca 1918 Nr. 192 o słomie i sianie.

„ „ 20. maja 1918 Nr. 183, o sitowiu i wszystkie inne na ich podstawie wydane rozporządzenia Namiestnictwa i starostw, jakoteż Polskiej Komisji Likwidacyjnej.

W myśl § 1. jest obrót wszystkimi wyżej przytoczonymi artykułami wewnątrz kraju wolny. Nadto znie-

siono ceny maksymalne dla tych artykułów, o ile były ustanowione.

Dla dziczyzny wprowadzono przymus poświadczeń przewozowych, jeżeli ma być przewożona do następujących powiatów: Chrzanów, Oświęcim, Biała, Bielsko, Frysztat, Cieszyn, Żywiec, Myślenice, Nowy Targ, Nowy Sącz, Grybów, Gorlice, Jasło, Krosno, Sanok, Lisko i Wadowice. Wydaje je władza polityczna I instancyi miejsca wysłania.

Z tego wynika zatem, że ustanowione ceny wytyczne dla drewna, o których pisaliśmy poprzednio w „Sylwaniu“, pozostają nadal w mocy. K.

2.

*Rozporządzenie wykonawcze z dnia 14. marca 1919
Dziennik praw, Nr. 20 z 1919 do ustawy z dnia 28. lutego
1919 w sprawie zaopatrzenia ludności w drewno budulcowe
i opałowe.*

Dla odbudowy zniszczonych przez działania wojenne domów mieszkalnych i zabudowań gospodarczych drobnych rolników, oraz drobnych posiadaczy miejskich będzie wydawane drewno budulcowe z uwzględnieniem następującego porządku:

1) tym, którzy jeszcze wcale się nie odbudowali, mieszkając w ziemiankach, szałasach, koszarach, wreszcie w cudzych zabudowaniach.

2) którzy posiadają budynki gospodarcze bez domów mieszkalnych.

3) którzy posiadają domy mieszkalne bez zabudowań gospodarczych.

Drewno budulcowe wydawane będzie w stanie okrągłym z lasu. Koszty ewentualnej obróbki i przewozu ponosi otrzymujący drewno.

Wartość wydanego na rachunek Skarbu Państwa drewna budulcowego nie może przekroczyć wysokości stwierdzonej szkody wojennej.

O ile nie nastąpiło jeszcze ustalenie całkowitej wysokości szkody wojennej, ilość przyznanego drewna nie może przekroczyć tej ilości, jaką zawierały zniszczone przez działania wojenne budynki mieszkalne i gospodarcze.

W razie prośby o większą ilość drewna, celem ulepszenia odbudowy, można w miarę posiadanych zapasów oraz stwierdzonej istotnej potrzeby wydać ilość drewna większą, jednak za opłatą wartości nadwyżki drewna po cenach przez Rząd ustanowionych.

Na cele opałowe wydawać się będzie drewno w miarę istotnej potrzeby z rozporządzalnych zapasów po cenach ustanowionych.

Wydane drewno budulcowe i opałowe winno być tylko na cele wyznaczone użyte i nie może być sprzedane osobom trzecim lub użyte na inne cele.

Dla rozdziału drewna i nadzoru nad celowością jego użycia tworzy się przy Ministerstwie Robót Publicznych Główną Komisję rozdziału drewna, zaś w powiatach Powiatowe Komisje rozdziału drewna.

W skład Głównej Komisji wchodzi przedstawiciele: Ministerstwa Robót Publicznych, jako przewodniczący, Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministerstwa Skarbu.

W skład Powiatowej Komisji wchodzi:

Powiatowy Komisarz Ludowy, jako przewodniczący; przedstawiciele Ministerstwa Robót Publicznych,

Ministerstwa Rolnictwa, Dóbr Państwowych i Ministerstwa Skarbu;

Delegat powiatowego Związku komunalnego;

Przedstawiciel Ubezpieczeń Wzajemnych budowli od ognia i ewent.

Delegat powiatowych Stowarzyszeń budowlanych.

Podanie o przyznanie drewna wnosić należy do Rady gminnej (w miastach do Magistratu), która po zbadaniu okoliczności wyszczególnionych w podaniu, przedłoży je z własnym wnioskiem właściwej Komisji rozdziału drewna do rozpatrzenia.

Przeciw decyzjom Komisji powiatowej rozdziału drewna niema odwołania.

Na podstawie decyzji Komisji powiatowej nastąpi wydanie przyznanej ilości drewna. Otrzymujący drewno jest obowiązany pokwitować z odbioru drewna budulcowego, wydanego na rachunek Skarbu, i podpisać deklarację, mocą której zgadza się na potrącenie wartości tego drewna.

po cenach ustanowionych z przypadającego mu odszkodowania wojennego.

Należność za podwyżkę drewna budulcowego, jakoteż za drewno opałowe, odbiorca winien uiścić przy wydaniu drewna.

Komisji Powiatowej przydzielać będzie drewno na jej wnioski Komisya Główna, a tej odda drewno do dyspozycji Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, zgodnie z planem gospodarczym leśnym i w miarę posiadanych zapasów, przede wszystkim z lasów państwowych, ewentualnie w braku tych zapasów w porozumieniu z Ministerstwem Robót Publicznych i Skarbu, po wysłuchaniu rzeczoznawców i zainteresowanych organizacyj dokona zajęcia drewna w składach i lasach prywatnych.

Ceny na drewno ustanawia Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Ministerstwem Robót Publicznych i Skarbu, jakoteż zainteresowanych organizacyj.

Celem umożliwienia obróbki drewna w dostatecznej ilości może Ministerstwo Robót Publicznych objąć w swój zarząd zakłady przeróbki drewna, których ruchu właściciele zaniechali.

Posiadacze drewna, mianowicie właściciele lasów, tartaków i składów, oraz przedsiębiorcy trudniący się eksploatacją i handlem drewna mają zgłosić Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych zapasy drewna wyrobionego jak i stojącego na pniu.

Do ostatniego postanowienia: „stojącego na pniu“ nie ma bliższego określenia, co pod niem rozumieć należy; przypuszczamy jednak, że mowa tu o zapasach drewna „na pniu“, które wedle planu gospodarczego w danym dziesięcioleciu mają być użytkowane. K.

3.

Rozporządzenie o zniesieniu sekwestru i ograniczeń wewnętrznego przewozu drewna.

Na mocy dekretu z dnia 27. stycznia 1919 roku, zniesiono sekwestr i ograniczenia przewozu wewnętrznego

wszelkich gatunków drewna w stanie surowym i obrobionym od dnia 1. kwietnia 1919 począwszy.

4.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie ustanowienia zarządu państwowego nad dobrami Lanckorona Izdebnik, należącymi do Arcyksięcia Reintera względnie Satvatora Habsburgów.

Na mocy p. 3 art. 1 ip. a art. 2 dekretu z dnia 16. grudnia 1918 ustanowiono zarząd państwowy nad powyższymi, jakoteż wszelkimi innymi dobrami, należącymi do wymienionych arcyksiążąt, a znajdującymi się na obszarze Państwa Polskiego. K.

5.

Rozporządzenie Min. Pracy i Opieki Społecznej z dnia 9. kwietnia 1919, wydane w dniu 10. kwietnia o warunkach najmu pracy robotników rolnych.

Przeczytawszy ten napis sądzić możnaby, że dotyczy on tych robotników, którzy wyłącznie tylko w gospodarstwie rolnem, w ścisłym znaczeniu tego słowa są zajęci. Tymczasem ustęp 18 mówi także o „włodarzach, polnych, gajowych“, zatem wynika z tego, że postanowienia wydane mają zastosowanie także do personalu leśnego. Z tego powodu podajemy je w całej rozciągłości.

1. Umowa zawiera się na rok. Rok służbowy zaczyna się dnia 1. kwietnia, a kończy 31. marca. Obie strony obowiązują 3 miesięczny termin wypowiedzenia pracy przed upływem terminu umowy najmu. Rozwiązanie w ciągu roku może nastąpić tylko na mocy wyroku sądowego.

2. Pracownik powinien otrzymać książkę służbową z warunkami umowy i kontrolą wydawanej ordynaryi i wypłat.

3. Dzień pracy powinien trwać od wschodu do zachodu słońca w czasie zimy (od 1. października do końca marca), latem od godziny 6 rano do zachodu słońca (od 1. kwietnia do końca września). Obrządek inwentarza powinien się odbywać poza godzinami pracy bez specjalnych dopłat. Przerwy jedzeniowe w lecie powinny wynosić 3 godziny.

w zimie 1 $\frac{1}{2}$. Wszelkie dodatkowe roboty powinny być wynagradzane oddzielnie.

4. Pracownikowi należy się w każdym kwartale do 3 dni urlopu w dniu nieświęteczne. Wybór dni odbywa się w porozumieniu z właścicielem lub zastępcą.

5. Pracownikom należy się wspólna furmanka 3 razy na kwartał dla zaspokojenia potrzeb gospodarczych.

6. Pracownikowi wysłanemu w drogę na cały dzień należy się strawne w wysokości określonej w umowie.

7. Odchodzący pracownik ma prawo do 6 dni wolnych na poszukiwanie pracy.

8. Wynagrodzenie ordynaryusza składn się: z pensyi, ordynaryi, kartofli lub ziemi pod takowe, opału, mieszkania, utrzymania dla krów i t. d.

Przy określaniu wysokości tego wynagrodzenia należy brać pod uwagę: rodzaj gleby danej okolicy, odległość od centrów miejskich, środki komunikacyjne, stopień zniszczenia przez wojnę i t. d. Ordynaryę powinien pracownik otrzymać z góry kwartalnie, a pensyę z dołu kwartalnie lub miesięcznie.

9. Zboże wydawane na ordynaryę powinno być oczyszczone i w dobrym gatunku. Mielenie i pytel odbywa się na koszt dworu; połowę ordynaryi na' pytel, połowę na razówkę. W pytlu liczy się i kasza. Mielenie odbywa się albo w młynie należącym do pracodawcy, albo w młynie, w którym pracodawca miele dla siebie. Zamiast przemiatu na koszt własny, pracodawca może na zasadzie umowy wypłacać służbie w gotówce kwartalny dodatek do pensyi na mielenie zboża, według miejscowych cen przemiatu.

Czas sadzenia kartofli pracowników winien być określony na mocy obopólnego porozumienia stron; w braku tego porozumienia sadzenie kartofli odbywa się pomiędzy początkiem sadzenia dworskich a jego zakończeniem. Ziemia pod kartofle powinna być w polu wynawożonem, kartoflanem, wybranem przez służbę. W zamian gruntu mogą być dawane gotowe kartofle, lub zależnie od umowy, połowa ziemi i połowa kartofli gotowych, przyczem liczy się jeden korzec kartofli za pięć prętów roli.

11. Opał powinien wynosić 8 jednostek opałowych. Za jednostkę uważa się półtorej ćwiartki (? R.) drewna szczapowego lub odpowiedni równoważnik w węglu, torfie i in.

12. Utrzymanie dla dwóch krów, albo dla jednej — z dodatkiem 120 kwart mleka w okresie zapuszczenia krowy. W razie niemożności dostarczenia mleka, ordynaryuszowi należy się odpowiednia dopłata w zależności od miejscowych cen. Krowy mają być utrzymane latem na pastwisku takim, jak dworskie, lub na zielonej paszy, a zimą w okresie 6 miesięcy na siecze z dodatkiem plew, wywaru, wytlóków lub w braku ich z dodatkiem pewnej ilości kartofli lub innych okopowych. Słomę dla inwentarza otrzymuje służba w miarę potrzeby. Pracodawcę obowiązuje opłata za ubezpieczenie bydła ordynaryuszy od ognia.

13. Pracownik ma prawo trzymać dowolną liczbę trzody chlewnej, stosownie do pomieszczenia w chlewic czeladnim. Inwentarz należący do pracowników powinien być na równi z dworskim zabezpieczony od wypadku przez stosowanie ochronnych szczepień (n. p. u świni) za zgodą służby i bez odpowiedzialności pracodawcy.

14. Trzymanie kur jest nieograniczone, również i kaczek tam, gdzie, niema rybnego gospodarstwa w pobliżu folwarku. Trzymanie gęsi zależne od umowy z pracodawcą.

15. Pracownik posiadający rodzinę winien otrzymać mieszkanie złożone z kuchni, izby i komory; w razach wyjątkowych w braku mieszkań — jedną izbę w dobrym stanie na podłodze drewnianej.

Mieszkanie wykwalifikowanych rzemieślników, ogrodników i dozorców powinno składać się z kuchni, izby i komory. Oprócz tego każda rodzina winna dostać odpowiednie pomieszczenie dla swego inwentarza, opału i ziemniaków. Pomieszczenie dla krów — we wspólnej czeladniej, oborze, oraz chlew przynajmniej dla trzech sztuk trzody chlewnej. Wapna do bielienia dostarcza dwór conajmniej dwa razy do roku. Wszelkie wątpliwości co do mieszkania rozstrzyga komisya mieszana, złożona z przedstawicieli jednej i drugiej strony. O ile folwark posiada oświetlenie elektryczne, pożądanem jest zaprowadzenie go w mieszkaniach służbowych.

16. Pracodawca opłaca, do czasu wprowadzenia w życie dekretu, o kasach chorych, pomoc lekarską i akuszerijną, szpital i aptekę; również naukę tam, gdzie są wymagane osobne dopłaty. O ile w folwarku liczba dzieci od

lat 4 do 7 wynosi nie mniej niż 20, powinna być dla nich otwarta ochronka.

17. Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń na wypadek pogrzebu, żona lub dzieci zmarłego robotnika folwarcznego powinny otrzymywać przynajmniej przez pół roku pół pensyi i pół ordynaryi, z zachowaniem mieszkania i opału do końca roku, i jednorazową zapomogę na pogrzeb 100 mk. i trumnę. Na wypadek pogrzebu żony pracownik powinien otrzymać trumnę i 50 mk., na pogrzeb dziecka — trumnę i 25 mk.

18. Wynagrodzenie rzemieślników folwarcznych, mianowicie: mechaników, kowali, stelmachów, stolarzy, cieśli, ogrodników, chmielarzy, rybaków i in., a także dozorców, jak karbowi, włodarze, polowi, gajowi i t. d., powinno być zależne od ich zdolności i kwalifikacyi, ale w każdym razie wyższe od wynagrodzenia służby folwarcznej.

19. T. zw. komornicy (ogrodziarze) powinni być godzeni jako ordynaryusze, o ile są do tego odpowiednio uzdolnieni.

20. Trzymanie czeladzi (posyłek z osób postronnych) jest nieobowiązujące. Członkowie rodziny pracownika mogą być godzeni na zasadzie osobnej dobrowolnej umowy pracodawcy z najmującym się, z zachowaniem dla niepełnoletnich przepisów prawa obowiązującego.

21. Żony ordynaryuszów nie mogą być zmuszane do pracy. Dojenie krów dworskich przez żony pracowników może odbywać się tylko na zasadzie osobnej dobrowolnej umowy.

22. Pracodawcę i jego zastępców obowiązuje uprzejme i przychylne traktowanie pracowników, ścisłe przestrzeganie warunków umowy; pracownika zaś — pilne i sumienne spełnianie obowiązków, stosowanie się do zarządzeń, odnoszących się do wykonywania służby, oraz do przestrzegania przepisów porządkowych w mieszkaniach i zabudowaniach folwarcznych, przy obchodzeniu się z powierzonym sobie inwentarzem, z maszynami, narzędziami i t. p.

23. Pracownikowi wolno należeć do związków zawodowych.

24. W umowach najmu nie należy umieszczać punktów o odszkodowaniach wojennych.

Dla gospodarstwa leśnego ważny jest zatem ustęp 18 w mowie będącego rozporządzenia. Z czego wynika, że 1) gajowi są zaliczani do robotników rolnych, z czego wynika dalej, że leśnictwo podpada ciągle jeszcze pod określenie „rolnictwa“;

2) gajowi uważani są za wyższą kategorię robotników rolnych;

3) wynagradzanie gajowych ma być w każdym razie wyższe od wynagrodzenia służby folwarcznej. Procent podwyżki minimalnej nie został ustanowiony, wynagrodzenie jest bowiem zależne od zdolności i kwalifikacji.

Wynika dalej, że punkt 18 wstawiony został specjalnie tylko dla służby rolnej wyższej kategorii i że wskutek tego zdaje się odnośnie do gajowych nie wszystkie postanowienia mają mieć zastosowanie. W szczególności mamy na myśli punkt 3. Nie można bowiem sobie przedstawić lasu, który nie byłby pilnowany od zachodu do wschodu słońca w zimie, i od zachodu słońca do 6 godziny rano w lecie. Byłby to bowiem raj dla wszystkich szkodników lasowych. czy może wykonywanie służby w tej porze doby uważać należy jako „roboty dodatkowe“, za które ma być płacone osobne wynagrodzenie. Również nie może mieć zastosowania punkt piąty, gdyż nie we wszystkich wypadkach gospodarstwo lasowe jest w łączności z gospodarstwem rolnem. Tak samo nie wszędzie może być udzielaną ordynarya, t. j. zboże, dalej kartofle, utrzymanie krów w rozmiarach w „umowie“ uwidocznionych, dostarczanie słomy etc. Jako mieszkanie gajowego ma być osiedle obejmujące kuchnię, izbę i komorę w dobrym stanie, na podłodze drewnianej. Żądanie to jest istotnie słuszne, gdyż w bardzo wielu wypadkach siedliska służby leśnej były nader prymitywne i odbiegały bardzo daleko od wszelkich wymogów sanitarnych. Nie zawsze jednak da się inwentarz pomieścić w oborze, czeladnej i dla tego „każda rodzina“ ma dostać „odpowiednie“ pomieszczenie dla inwentarza, wątpliwości rozstrzygnie komisya mieszana. Również chyba rzadko będzie zaprowadzone światło elektryczne. Punkt 17 zdaje się niema zastosowania do „gajowych“, gdyż mowa tu o „robotniku folwarcznym“, a nie o „robotniku rolnym“ lub o „pracownikach“, z wielką stratą dla gajowego, który nie powinien być gorzej traktowany.

W każdym razie dopiero dalsza, praktyka i wykonanie „umowy“ może wątpliwości wyjaśnić i sprowadzić na drogę właściwą. Zaznaczamy nadto, że jak z treści pojedynczych postanowień można wywnioskować, niniejsza umowa stworzoną została właściwie nie tylko dla zaboru rosyjskiego, nie ulega jednak żadnej wątpliwości, że prędzej czy później znajdzie ona zastosowanie także i w zaborze austriackim,

K.

6.

Reskrypt Rady Regencyjnej w przedmiocie utworzenia Państwowej Rady Rolniczej przy Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 19. lipca 1918.

Państwowa Rada Rolnicza przy Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Koronnych jest najwyższym organem doradczym Ministra i daje opinie w sprawach ogólnych w zakresie działania M. R. i D. P., przedłożonych przez Ministra R. i D. P. lub podjętych z własnej inicjatywy. W skład jej wchodzi: Minister R. i D. P.; Podsekretarz Stanu, jako jego zastępca; 27 przedstawicieli instytucyj społecznych, zawodowych i naukowych, wskazanych przez te instytucje na lat 3, jako wyobraziciele interesów społecznych w różnych dziedzinach rolnictwa, leśnictwa, współdzielczości i nauki rolniczej; 4 członków mianowanych na lat 3 przez Ministra R. i D. P. i 1 Delegat Ministra Zdrowia Publicznego, Społecznej, Ochrony Pracy; szefowie sekcji Ministerstwa R. i D. P. lub ich zastępcy. Nadto mogą wejść poszczególni Naczelnicy Wydziałów Ministerstwa R. i D. P., nie więcej jednak, jak 3. Posiedzenia są zwoływane w miarę potrzeby, co najmniej jednak dwa razy na rok. Rada może w razie potrzeby na przeciąg jednego roku powołać Komitet stały, a nadto Komisje stałe i czasowe. Zajęcie jest honorowe, zamiejscowiczarachowują rzeczywiste koszty jazdy i diety wedle V klasy urzędników państwowych. Działalność Rady opiera się na regulaminie.

K.